

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Sluppen
7485 TRONDHEIM

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2354-

01.12.2016

Oppfølging av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet – Oppdrag til Miljødirektoratet om å styrke arbeidet med det økologiske grunnkartet

Innledning

Klima- og miljødepartementet har hovedansvaret for å ivareta helheten i regjeringens miljøpolitikk, og har dermed ansvaret for å samordne og tilrettelegge for at kunnskap om natur er tilgjengelig for beslutningstakere og allmennheten, og at kunnskapen brukes. I tråd med Stortingets behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) *Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold (Innst. 294 S (2015-2016))*, vil Klima- og miljødepartementet styrke arbeidet med naturkartlegging og etablere et økologisk grunnkart for Norge.

Miljødirektoratet har på vegne av Klima- og miljødepartementet det overordnede ansvaret for å ha oversikt over miljøtilstanden i Norge, og for å sikre at vi har et kunnskapsgrunnlag som legger grunnlaget for en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur. Dette gjelder både oversikt over den generelle miljøtilstanden og oversikt over natur som har særskilt forvaltningsinteresse. Dette er natur det er viktig å ha kunnskap om når man planlegger inngrep og arealbruk, utfører næringsvirksomhet eller som man vurderer bevaringstiltak for. Det kan for eksempel være tale om kunnskap som kreves etter KU-regelverket, kunnskap som er viktig for utøving av primærnæringer eller kunnskap som legges til grunn for virkemiddelbruk etter naturmangfoldloven. Som det framgår av Meld. St. 14 (2015-2016), vil regjeringen særlig prioritere å styrke kartlegging av naturtyper som enten er truet, viktige for

mange arter, dekker sentrale økosystemfunksjoner, eller er spesielt dårlig kartlagt. Videre vil områder der kartleggingen gir stor samfunnsnytte, herunder områder med stor aktivitet og stort utbyggingspress, både på land og i sjø, og områder der klimaendringene forventes å føre til raske endringer, bli prioritert.

Klima- og miljødepartementet vil med dette klargjøre at det er Miljødirektoratet som har ansvaret for å lede arbeidet med å etablere og styrke arbeidet med det økologiske grunnkartet for Norge. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med Artsdatabanken og berørte myndigheter.

Økologisk grunnkart – status og behov for styrket arbeid

Det økologiske grunnkartet er ikke ett spesifikt kart, men en samling kartlag med stedfestet informasjon om naturtyper, arter og landskapstyper. Videre inneholder det økologiske grunnkartet kartlag over miljøvariabler som sier noe om forutsetninger for at landskapstyper, naturtyper og arter kan finnes på gitte steder i landet. Slike kartlag finnes hos miljøforvaltningen, vitenskapsmiljøene og ulike sektormyndigheter. Summen av disse kartlagene skal sammen utgjøre et økologisk grunnkart for Norge.

Det forutsettes at det pågående samarbeidet mellom Miljødirektoratet og Artsdatabanken om artsdata integreres i og videreutvikles som en del av arbeidet med det økologiske grunnkartet.

Norsk natur skal kartlegges med bruk av Natur i Norge (NiN)

Stortinget behandlet den 3. februar 2015 Dok. 8:89 S (2013–2014) *Om tiltak for en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur (Innst. 144 S (2014-2015))*. Energi- og miljøkomitéen pekte på at det er et behov for å øke kunnskapen om forekomsten av arter, naturtyper og økosystemer. Komitéens flertall imøteså derfor utarbeidelsen av et økologisk grunnkart for Norge. Stortinget bestemte samtidig at all naturkartlegging i alle økosystemer i Norge skal gjennomføres etter en mest mulig objektiv, verdinøytral og etterprøvbar metode, og med vekt på å få kartlagt de mest verdifulle naturtypene først, og at Artsdatabankens metodikk Natur i Norge (NiN), skal utgjøre kjernen i dette.

Miljødirektoratets arbeid med kartlegging av natur

Miljødirektoratet skal i tråd med Innst. S 294 (2014-2015) og Innst. S 144 S (2014–2015) videreføre arbeidet med å definere hvilke verdifulle naturtyper som skal kartlegges (forvaltningsrelevante naturtyper), og bestille kartlegging av disse med bruk av NiN-metodikk. Dette arbeidet er godt i gang. Miljødirektoratet skal også utarbeide et system for å verdsette de forvaltningsrelevante naturtypene, samt gi veiledning om forvaltning og skjøtsel av natur. Stedfestet informasjon og avgrensning av forvaltningsrelevant natur vil utgjøre viktige kartlag i det økologiske grunnkartet.

Andre myndigheters/ parters arbeid med kartlegging av natur

I tillegg til miljøforvaltningen, er det flere myndigheter og parter som arbeider med kartlegging av natur i Norge. Også sektorenes kartlegging av natur basert på NiN og eventuell annen artskartlegging vil være viktige kartlag i det økologiske grunnkartet. Ulike tiltakshavere kan også være pliktige til å gjennomføre naturkartlegging i tråd med KU-regelverket. Alle data innhentet av sektorer og tiltakshavere skal systematiseres i henhold til gitte standarder og

gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter slik at de kan legges inn i offentlige databaser. Tiltakshaver skal selv sørge for å legge inn data i databaser der det er lagt til rette for dette.

I tråd med Stortingets behandling av nevnte dokumenter, skal de ulike sektormyndighetene og tiltakshaverne som gjennomfører kartlegging av natur bruke metodikken hvor NiN er kjernen. Så snart Miljødirektoratet har utviklet kriterier og lister over verdifulle naturtyper, metodikk for verdsetting av kartlagt natur, samt veiledning knyttet til dette, kan dette tas i bruk i alle sektorer og av tiltakshavere som utfører KU.

Tilgjengeliggjøring og dataflyt

Artsdatabanken er den nasjonale kunnskapsbanken om naturmangfold i Norge, og har som de viktigste oppgavene å forsyne samfunnet med oppdatert og lett tilgjengelig kunnskap om naturtyper, arter og populasjoner. Når det gjelder arbeidet med det økologiske grunnkartet, har Stortinget blant annet slått fast at Artsdatabanken har ansvaret for å utvikle datasystemer for praktisk naturtypekartlegging i felt, lagring av naturtypedata, kvalitetssikring og at dataene gjøres tilgjengelig for alle brukere. Artsdatabanken skal således ikke gjennomføre eller initiere kartleggingsarbeid selv, men har etter oppdrag fra myndighetene hovedansvaret for å utvikle NiN-metodikk og tilrettelegge NiN-metodikk slik at det kan brukes i miljøforvaltningens og sektorenes kartlegging.

Artsdatabanken skal samordne digital dataflyt for NiN-data og sørge for å gjøre data fra kartleggingene offentlig tilgjengelig gjennom standardiserte karttjenester og en felles innsynsløsning. Ettersom det er mange leverandører av ulike kartleggingsdata som skal inngå i det økologiske grunnkartet, har Artsdatabanken en utstrakt koordinerings- og samordningsrolle når det gjelder dataflyt mellom ulike sektorer og myndigheter. Selv om Artsdatabanken skal gjøre kartleggingsdata tilgjengelige gjennom en felles innsynsløsning, er det eierne av primærdatasettene som fortsatt skal være ansvarlig for ny kartlegging, vedlikehold og oppdatering av egne primærdatasettene, og for å videreformidle disse til Artsdatabanken. Dataeierne kan også vurdere om det er ønskelig at Artsdatabanken ivaretar lagring av data.

Oppdrag til Miljødirektoratet

Det at all naturkartlegging i alle økosystemer i Norge skal bygge på samme type- og beskrivelsessystem, krever god ledelse og koordinering av arbeidet. Miljødirektoratet skal på vegne av Klima- og miljødepartementet lede arbeidet med etablering og styrkingen av det økologiske grunnkartet for Norge.

- Som del av arbeidet skal Miljødirektoratet opprette og lede en direktoratsgruppe. Miljødirektoratet skal lage kriterier for utvalgelse av hvilke kartlag som bør inngå i det økologiske grunnkartet, og direktoratsgruppen skal deretter peke ut hvilke kartlag som til enhver tid skal inngå basert på dette, og eventuelt hvilke kartlag som mangler eller må forbedres. I arbeidet skal det også klargjøres hvem som er eiere av primærdatasettene og som dermed er ansvarlig for å kvalitetssikre og forvalte disse. Artsdatabanken skal bidra i sekretariatet for arbeidet og også sikre nødvendig dialog og samarbeid om kartleggingsmetodikk, kvalitetssikring, dataflyt og tilgjengeliggjøring av data.

Kvalitetssikring må foregå i flere ledd, og både dataeiere og Artsdatabanken må få definerte roller i en helhetlig kvalitetssikring.

- På vegne av Klima- og miljødepartementet gis Miljødirektoratet det overordnede ansvaret for at de utvalgte kartlagene blir sammenstilt og gjort lett tilgjengelig som karttjenester i henhold til krav i Geodataloven og i en brukervennlig og oppdatert innsynsløsning. Det forutsettes at arbeidet løses gjennom et oppdrag fra Miljødirektoratet til Artsdatabanken, jf. Stortingets behandling av Dok. 8:89 S (2013–2014) *Om tiltak for en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur* (Innst. 144 S (2014-2015)). I oppdraget skal det klargjøres at Artsdatabanken skal etablere rutiner for dataflyt fra ulike myndigheter og etablere en felles innsynsløsning med tilhørende tjenester for det økologiske grunnkartet. Videre skal Artsdatabanken etablere, drifte og vedlikeholde en primærdatabase hvor tiltakshaver kan legge inn kartlagte NiN-data i forbindelse med gjennomføring av utredninger etter KU-regelverket.
- Miljødirektoratet skal i samarbeid med Artsdatabanken legge til rette for god brukermedvirkning fra myndigheter som fatter beslutninger som berører natur..
- Miljødirektoratet skal i samråd med Artsdatabanken vurdere om finansieringsordningen for små og mellomstore digitaliseringsprosjekter som administreres av Difi kan bidra til å øke kvaliteten og tempoet i arbeidet med å etablere brukervennlige åpne tjenester og en felles innsynsløsning.
- Miljødirektoratet skal som del av arbeidet vurdere mulige forenklinger og tilpasninger i Naturbase.
- Miljødirektoratet skal i samarbeid med Artsdatabanken arrangere et seminar om videre planer for arbeidet med å styrke det økologiske grunnkartet. Seminaret skal være åpent for berørte parter og sektormyndigheter og andre interesserte.

Miljødirektoratets øvrige arbeid med det økologiske grunnkartet følger av instruks for virksomhets- og økonomistyringen i Miljødirektoratet og de årlige tildelingsbrevene. Klima- og miljødepartementet vil for øvrig sikre nødvendig samordning mellom berørte departementer slik at det legges til rette for at de ulike sektormyndigheten bidrar og støtter opp om det videre arbeidet som skal gjøres.

Etablering og drift av et økologisk grunnkart for Norge er en omfattende oppgave. Vedlikehold og videreutvikling av grunnkartet vil deretter være en løpende oppgave som miljøforvaltningen må prioritere høyt. Det er derfor ikke satt en klar frist for når arbeidet beskrevet over skal være ferdig. Framdriften og milepæler vil bli avtalt nærmere etter dialog med Miljødirektoratet og Artsdatabanken.

Med hilsen

Kristin Thorsrud Teien (e.f.)

avdelingsdirektør

Øyvind Andreassen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Kopi til:
Artsdatabanken

7491 TRONDHEIM